

Remissvar på regeringens promemoria utredningen *Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet* (U2020/03053/UH)

Akademisk frihet

Vi inom ST har i olika sammanhang framfört till regeringen vikten av att skyddet av den akademiska friheten i Sverige, som är svagt, stärks. Därför ser vi positivt på regeringens förslag att det i högskolelagen införs en allmän bestämmelse att den akademiska friheten ska främjas och värnas.

Dock menar vi att regeringen även borde föreslå något mer konkret för att främja den akademiska friheten och åtminstone anamma styr- och resursutredningens förslag att stärka det kollegiala inflytandet genom att i högskolelagen införa krav på kollegial sakkunskap och lärarnas inflytande i beredning och beslut rörande utbildningens och forskningens organisation och kvalitet, något som återfinns i andra kapitlets sjunde paragraf i högskolelagens när det gäller studenternas inflytande.

Det juridiska skyddet av den akademiska friheten är svagt bland annat genom att högskolestyrelsernas ordförande och majoritet består av externa ledamöter utsedda av regeringen, som också utser rektor. Vidare att lärare, forskare och annan personal inte längre garanteras någon kollegial beslutsmyndighet i och med den så kallade autonomireformen och det inte längre finns någon reglering om externa sakkunniga vid tillsättning av lärartjänster i högskoleförordningen. Ett transparent och rättssäkert tillsättningsförfarande av akademiska tjänster med externa sakkunniga är fundamentalt för akademisk frihet, motverkar diskriminering och nepotism och främjar jämställdhet inom akademien. Vidare är skyddet för den akademiska friheten svagt i Sverige på grund av den stora omfattningen av tidsbegränsade tjänster.

Några väsentliga åtgärder för att öka skyddet av den akademiska friheten i Sverige skulle vara att återreglera högskoleförordningen till förmån för kollegial och demokratisk styrning och återinföra kravet på externa sakkunniga vid tillsättning av lärartjänster, att ändra sammansättningen i högskolestyrelserna till en majoritet av verksamhetsföreträdare, att minska andelen tidsbegränsade tjänster och skapa tydliga karriärvägar och garantera forskning i lärartjänsterna. Vi anser att STRUT:s förslag är bättre än regeringens när det gäller att värna den akademiska friheten, genom sitt förslag att utöver inkluderandet av utbildningens frihet i högskolelagen också föreslå att det kollegiala inflytandet stärks genom att i högskolelagen införa krav på kollegial sakkunskap och lärarnas inflytande i beredning och beslut rörande utbildningens och forskningens organisation och kvalitet. För att främja och värna om akademisk frihet föreslår ST följande:

- Återreglera högskoleförordningen till förmån för kollegial och demokratisk styrning
- Återinför kravet på externa sakkunniga vid tillsättning av lärartjänster
- Ändra sammansättningen i högskolestyrelserna till en majoritet av verksamhetsföreträdare
- Minska andelen tidsbegränsade tjänster och skapa tydliga karriärvägar

- Garantera forskning i lärartjänsterna

Livslångt lärande

När det gäller förslaget om att införa i högskolelagen en bestämmelse om att högskolorna ska främja det livslånga lärandet påpekar regeringen att detta inte innebär någon ny uppgift utan bara ett tydliggörande av att lärosätena har denna uppgift. Samtidigt sägs att lärosätenas ansvar för det livslånga lärandet sannolikt kräver en anpassning av både utbildningsutbud och tillgänglighet för olika målgrupper.

Vi anser att högskolans medverkan i det livslånga lärande är viktigt, dock är frågan om hur ett utökat utbildningsutbud för dessa grupper ska finansieras, om det inte ska ske på bekostnad av att färre får möjlighet till en akademisk grundutbildning.

Fackförbundet ST
2020-09-01

Britta Lejon

EvaLena Moser